

Uttalande med anledning av tvåårsdagen av Upprättelseceremonin

1. Sedan sitt bildande för snart tio år sedan har Samhällets Styvbarn kämpat för upprättelse åt dem som vanvårdades när de som barn och unga var omhändertagna av samhället.

Våra krav på upprättelsen formulerade vi i tre punkter: samhällets officiella ursäkt till de som vanvårdades; ersättning till vanvårdade; samt åtgärder för att förhindra att vanvården upprepas för dagens och morgondagens barn. Vårt krav var – och är - att alla som vanvårdats ska få samhällets officiella ursäkt och en ekonomisk ersättning, och dagens barn få bästa vård och skydd mot vanvård.

Samhällets officiella ursäkt framfördes den 21 november 2011, i dagarna för två år sedan. Riksdagens talman talade för hela samhället när han sa att den vanvård vi utsattes för är en skam för Sverige.

För att hindra att vanvården upprepas behövs nya lagar, regler och bestämmelser, tillsyn och skydd, och att reglerna verkligen följs. Nya lagar och regler har kommit, men fler behövs, och vi arbetar för att politiker och tjänstemän verkligen ska ta barnets bästa på allvar.

Sedan 1 januari i år kan den som utsattes för allvarliga övergrepp eller försummelser söka ersättning hos Ersättningsnämnden. Möjligheten till ersättning regleras av Ersättningslagen, som föreslogs av regeringen och antogs av riksdagen för drygt ett år sedan.

Vi fick igenom våra tre krav, även om det på många sätt inte blev så som vi ville ha det. Därför fortsätter vi kämpa för upprättelse och för dagens barn.

2. Ersättningslagen har utformats så att stora grupper utesluts från möjligheten till ersättning, som de privatplacerade, finska krigsbarn, vanvårdade efter 1980, och de som inte når upp till ribban för allvarlig vanvård. Det är en skam att det blev så, och ansvaret vilar främst på regeringen som föreslog detta.

I dagsläget har Ersättningsnämnden fattat 921 beslut, varav 531 fått ersättning och 390 fått avslag på sin ansökan.

Samtidigt som vi gläds med dem som fått ersättning, så vet vi att de gärna skulle avstå från ersättningen om de kunde byta den mot en barndom som andra barn – trygg och kärleksfull och utan rädsla och övergrepp.

Vi känner med dem som fått avslag och vi delar deras sorg och besvikelse. Vi tror inte att någon söker ersättning som inte upplever att man varit utsatt för vanvård. Därför är det en besvikelse att så många får avslag.

En del riktar idag sin besvikelse mot Ersättningsnämnden. Många av våra medlemmar vet att skulden inte ligger där, utan hos dem som skrev och antog en orättvis ersättningslag. Men det är mänskligt att låta sin besvikelse gå ut över den nämnd som fattar avslagsbeslut och skickar hem det till den sökande. Det är mänskligt och vi förstår det. Samtidigt är det vår plikt mot alla samhällets styvbarn att berätta att felet är en orättvis ersättningslag.

Några säger att det är Ersättningsnämnden som tolkar lagen fel, t.ex. att nämnden inte tar hänsyn till att det fanns förbud mot att aga, tvångsmata och tvångsduscha barn på barnhem. Men sanningen är att det är regeringen som i propositionen (lagförslaget) uttryckligen sagt att nämnden ska bortse från sådana bestämmelser.

Att angripa Ersättningsnämnden tar bort uppmärksamheten från vilka som verkligen är ansvariga för de brister som finns i Ersättningslagen. Ansvar vilar på regeringen som föreslog en lag med sådana begränsningar. **Samhällets Styvbarn anklagar regeringen för att så många blir utan ersättning för vanvård i samhällets regi.**

3. Upprättelseprocessen fortsätter.

Samhällets Styvbarn kommer att fortsätta arbeta för upprättelse åt alla som vanvårdades, även privatplacerade, finska krigsbarn och vanvårdade efter 1980.

Samhällets Styvbarn kommer att fortsätta arbeta för att dagens och morgondagens omhändertagna barn och unga får bästa vård och skydd.

Detta är ett långsiktigt arbete. Det är många samtal med politiker som behövs, många debattartiklar, deltagande i media och konferenser, möten med utredningar, och utvecklande av våra egna media. En del av detta sker i det tysta, annat sker i offentlighetens ljus.

Allt detta förutsätter en bra organisation, på riksnivå och i lokalföreningar och lokalgrupper. Vi behöver bli bättre på att ordna intressanta möten och glada tillfällen för medlemmarna. Vi behöver studieverksamhet och kurser. Vi behöver lokala företrädare som med sakkunskap kan prata med socialnämnder och socialtjänster.

Det är så en intresseorganisation arbetar.

I detta arbete ska inte bara förbundsstyrelsen delta. Varje medlem kan bidra på det område hon eller han är intresserad av eller brinner för. Det var tillsammans vi drev fram denna upprättelse, och det är tillsammans vi ska fortsätta.

Antaget av Förbundsstyrelsen vid möte 16 november 2013